

DOI 10.26886/2414-634X.8(27)2018.9

UDC 37.018.46: 613

PROVIDING OF SUBJECT-SUBJECT INTERACTION BY MEANS OF TRAINING TECHNOLOGIES IN THE PROCESS OF DEVELOPMENT OF HEALTH-PRESERVING COMPETENCE OF BASIC SECONDARY SCHOOL TEACHERS IN THE SYSTEM OF POSTGRADUATE PEDAGOGICAL EDUCATION

M. Sheian

Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy, Ukraine, Khmelnytskyi

The essence of subject-subject interaction by means of training technologies in the process of development of health-saving competence of basic secondary school teachers in the system of postgraduate pedagogical education is revealed. It is noted that the professional approach to the creation and provision of subject-subjective interaction by means of training technologies suggests that the development of health-saving competence as a component of the professional competence of basic secondary school teachers in the system of postgraduate pedagogical education will be implemented more effectively if the productive relationship between the teacher and the teachers is established.

Key words: healthylifestyle, interpersonal interaction, educational process, training, traditional education.

М.О. Шеян Забезпечення суб'єкт-суб'єктної взаємодії у процесі розвитку здоров'язберезувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти/ Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, Україна, Хмельницький

У статті розкрито суть суб'єкт-суб'єктної взаємодії засобами тренінгових технологій у процесі розвитку здоров'язберезувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти. Відзначено, що професійний підхід до створення

та забезпечення суб'єкт-суб'єктної взаємодії засобами тренінгових технологій передбачає розвиток здоров'язберезувальної компетентності як складової професійної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти, який буде здійснюватися більш ефективно за умови налагодження продуктивного взаємозв'язку між викладачем та слухачами, позитивного психологічного клімату, рівноправного партнерства, побудованого на діалозі.

Ключові слова: здоровий спосіб життя, міжособистісна взаємодія, освітній процес, тренінг, традиційне навчання.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. У парадигмі сучасних педагогічних досліджень актуальним питанням є проблема побудови відносин вчителя на засадах суб'єкт-суб'єктної взаємодії. Такі відносини безпосередньо впливають на якість та продуктивність професійної діяльності вчителя. Ефективність отримання вчителями знань з питань формування навичок здорового способу життя залежить від правильної організації освітнього процесу, що, у свою чергу, ставить завдання перед закладами післядипломної освіти, як елемента неперервної освіти педагога, створення оптимальних педагогічних умов для розвитку здоров'язберезувальної компетентності вчителів основної школи. Однією з умов, на нашу думку, є забезпечення суб'єкт-суб'єктної взаємодії засобами тренінгових технологій у процесі розвитку здоров'язберезувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, в яких започатковано розв'язання цієї проблеми. В останні роки активно досліджуються питання організації педагогічної взаємодії у закладах

освіти, які знайшли своє відображення у працях І. Беха, А. Бойко, О. Горбунової, О. Дубасенюк, та інших. Дослідженням питання концептуальних основ суб'єкт-суб'єктних взаємовідносин у навчальному процесі присвячені роботи В. Вербицького, В. Лозової, Г. Пустовіта, Т. Суцzenко та інших. Практично всі науковці дотримуються думки щодо формування суб'єктності у професійній діяльності. Однак проблема суб'єкт-суб'єктної взаємодії засобами тренінгових технологій у процесі розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти ще недостатньо висвітлена у психолого-педагогічній літературі і залишається актуальною для педагогічної практики.

Мета статті – розкрити суть суб'єкт-суб'єктної взаємодії засобами тренінгових технологій у процесі розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Під суб'єкт-суб'єктною взаємодією викладача та слухача ми розуміємо їхню спільну навчальну діяльність, яка спрямована на різнобічне особистісне зростання. «Така взаємодія передбачає не лише вербальну і невербальну комунікацію, а й показ, спостереження та дотримання кожним із суб'єктів навчального процесу чітко установленого загальнолюдського та національного етикету» - зазначає М. Левківський [3, с. 80].

Досліджуючи педагогічні умови розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів фізичної культури у системі післядипломної педагогічної освіти, С. С. Кодимський та Н. Н. Чайченко наголошують на тому, що в умовах реорганізації вищої освіти педагог повинен розглядатися як активний, а не пасивний суб'єкт, який отримує освіту у

формі особистісного розвитку та творчого потенціалу, що забезпечать не тільки виробничі успіхи, а й послужать засобом особистісного зростання [2, с. 221].

Суб'єкт-суб'єктні взаємини забезпечуються на основі усвідомлення того, що людина є одночасно початком і кінцевою метою будь-якого проекту соціального розвитку або навіть суспільно-економічної формації. Тому в навчальній взаємодії головним є не засвоєння певної суми знань, а їх світоглядний аспект, тобто гуманітаризація освіти як засіб її гуманізації та важлива умова її ціннісного характеру [1, с. 185].

Для тренінгу характерне середовище, в якому забезпечуються суб'єкт-суб'єктні відносини – взаємодія між вчителем та викладачем, яка, як показують результати нашого дослідження, значно підвищує успішність та ефективність навчання вчителів основної школи. Під час тренінгу вчителі мають змогу підвищувати розумову та емоційну активність за допомогою невимушеного обміну досвідом та інформацією між усіма суб'єктами тренінгового заняття.

Проте необхідно зауважити, що тренінг і традиційні форми навчання мають суттєві відмінності. Традиційне навчання більше орієнтоване на правильну відповідь і є формою передачі інформації та засвоєння знань. Натомість тренінг орієнтований на запитання та пошук. Під час тренінгу викладач лише створює умови для активних дій і розвитку слухача, а все інше він робить сам, демонструючи власну ініціативу і кмітливість. Це спонукає нас свідомо відмовитись від «педоцентричної позиції» викладача на користь самостійної дослідницької діяльності тих, хто навчається. Саме в цьому і полягає мета тренінгової роботи, яка суттєво відрізняє її від звичайної традиційної форми навчання [4].

Ще однією особливістю тренінгового процесу є те, що він дозволяє за короткий час сформуванати знання та вміння, які неможливо

сформувати при застосуванні узвичаєних форм. Ігровий момент занять, акценти на виконання практичних завдань сприяють мобілізації можливостей і здібностей усіх учасників тренінгу. На нашу думку, тренінг, перш за все, орієнтований на запитання та пошук, і на відміну від традиційних форм навчання, ініціалізує весь потенціал людини: рівень та обсяг її видів компетентностей, які мають місце в професійній діяльності.

Тренінговий процес створює можливість негайного співвідношення отриманої інформації і діяльності, емоційного переживання нових моделей поведінки та пов'язаних з ними результатів, що забезпечується дією зворотного зв'язку. Для тренінгу характерна відсутність домінуючої, суто рольової позиції викладача, діалог виступає ефективною формою побудови суб'єкт-суб'єктних відносин між учасниками тренінгового заняття.

Особливістю процесу розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти є те, що взаємодія викладача і вчителів основної школи опосередкована відносинами дорослих людей, що мають суб'єктивні, особистісні цілі, потреби та інтереси. Саме тому суб'єкт-суб'єктні відносини, на нашу думку, сприяють самореалізації обох сторін.

Як засвідчують результати наших досліджень, для розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти особливу роль відіграють міжособистісна взаємодія, спрямована на створення комфортних умов для особистісного самовияву і самостановлення зростаючої особистості та комунікативна взаємодія освітнього процесу – взаємний обмін інформацією та досвідом за допомогою спілкування на різних рівнях взаємодії: викладач-вчитель, вчитель-вчитель.

Використання тренінгових технологій у процесі розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти завдяки моделюванню та аналізу реальних ситуацій створює умови для поєднання професійних знань з уміннями та навичками, необхідними для ефективної здоров'язбережувальної діяльності.

Вчитель дедалі більше відповідає за здоров'я усіх учасників освітнього процесу. Тому, як зазначає О. А. Югова, педагог має також бути здібним до суб'єкт-суб'єктної (фасилітуючої) взаємодії, постійного доброзичливого спілкування з різними учнями, поважного ставлення до кожного, незалежно від навчальних досягнень школярів [6].

З огляду на зазначене вище, важливим у суб'єкт-суб'єктній взаємодії є врахування інтересів вчителів основної школи, їх поглядів та думок. Варто враховувати життєвий досвід кожного, його звички та цінності, проявляючи при цьому професійну творчість та індивідуальність.

Висновки. Отже, виважений, професійний підхід до створення та забезпечення суб'єкт-суб'єктної взаємодії засобами тренінгових технологій передбачає, що розвиток здоров'язбережувальної компетентності як складової професійної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти буде здійснюватися більш ефективно за умови налагодження продуктивного взаємозв'язку між викладачем та слухачами, позитивного психологічного клімату, рівноправного партнерства, побудованого на діалозі, спільній розвивальній діяльності, співпраці та у процесі обміну досвідом [5, с. 183].

Перспективи подальших досліджень. Представлене дослідження не надає всебічний аналіз всіх аспектів проблеми. Подальші дослідження передбачається провести у напрямку

виявлення та виокремлення ширшого спектру педагогічних умов розвитку здоров'язберезувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти.

Література:

1. Аносов І.П. Педагогічна антропологія: Навчальний посібник / І.П. Аносов. - К.: Твім інтер, 2005. - 264 с.
2. Кодимський С.С., Чайченко Н.Н. Педагогічні умови розвитку здоров'язберезувальної компетентності вчителів фізичної культури в системі післядипломної педагогічної освіти / С.С. Кодимський, Н.Н. Чайченко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2013. – № 8 (34). С. 217-224.
3. Левківський М.В. Відповідальність особистості у суб'єкт-суб'єктній взаємодії / М.В. Левківський // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: Збірник наукових праць. – Київ-Житомир: Вид. центр ЖДУ, 2004. – Кн. II. –350 с. – С.80-84.
4. Прутченков А.С. Социально-психологический тренинг в школе. – 2-е изд., дополн. и перераб. / А.С. Прутченков. – М.: Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2001.– 640 с.
5. Шеян М.О. Використання тренінгових технологій у процесі формування здоров'язберезувальної компетентності педагогів / М.О. Шеян // International research and practical conference «Modern methods, innovations and operational experience in the field of psychology and pedagogics»: Conference Proceedings. – Lublin: Izdevnieciba «Baltija Publishing». – 2017. P. 180-184.
6. Югова Е.А. Анализ структуры и содержания здоровьесберегающей компетенции студентов педагогического вуза / Е.А. Югова: [електронний ресурс]: режим доступу: http://www.rsvpu.ru/filedirectory/3468/yugova_analiz_struktur.pdf.

References:

1. Anosov I.P. Pedagogichna antropologija: Navchalnyi posibnyk / I.P. Anosov. - K.: Tvim inter, 2005. - 264 s.
2. Kodymyskyi S.S., Chaichenko N.N. Pedagogichni umovy rozvytku zdorov'iazberezhualnoi kompetentnosti vchyteliv fizychnoi kultury v systemi pisliadyplomnoi pedagogichnoi osvity / S.S. Kodymyskyi, N.N. Chaichenko // Pedagogichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnologii. – 2013. – № 8 (34). S. 217-224.
3. Levkivskyi M.V. Vidpovidalnist osobystosti u sub'iekt-sub'iektnei vzaiemodii / M.V. Levkivskyi // Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi: Zbirnyk naukovykh prats. – Kyiv-Zhytomyr: Vyd. tsentr ZhDU, 2004. – Kn. II. –350 s. – С.80-84.
4. Prutchenkov A.S. Sotsialno-psykholohicheskij treninh v shkole. – 2-e yzd., dopoln. i pererab. / A.S. Prutchenkov. – M.: Izd-vo ЭКСМО- Press, 2001.– 640 s.
5. Sheian M.O. Vykorystannia treninhovykh tekhnologii u protsesi formuvannia zdorov'iazberezhualnoi kompetentnosti pedagogiv / M.O. Sheian // International research and practical conference «Modern methods, innovations and operational experience in the field of psychology and pedagogics»: Conference Proceedings. – Lublin: Izdevnieciba «Baltija Publishing». – 2017. P. 180-184.
6. Yuhova E.A. Analiz struktury i sodержanja zdorovesberegajushchej kompetentsii studentov pedagogicheskoho vuza / E.A. Yuhova: [elektronnyi resurs]: [rezhym dostupu: http://www.rsvpu.ru/filedirectory/3468/yugova_analiz_struktur.pdf](http://www.rsvpu.ru/filedirectory/3468/yugova_analiz_struktur.pdf).